

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ה עמוד ב

מדברי **רבי עקיבא** לומדים 3 דברים
 א. ביעור חמץ=שריפה. ב. הבערה=אב מלאכה. ג. אם מותר להבעיר לאוכל נפש-אין להתיר לשריפת חמץ.

שמע מינה מדברי עקיבא תלת; שמע מינה: אין ביעור חמץ אלא שריפה, ושמע מינה: הבערה לחלק יצאת, ושמע מינה: לא אמרינן הואיל והותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך.

הסבר א' -ב' דף ה' עמוד ב' מסכת פסחים גמרא- פרק ראשון-דיני ראיית חמץ בפסח

פסוק א'	שואלים הרי יש פסוק	מפסוק א' הייתי חושב
שבעת...שאר לא ימצא	לא יראה לך שאר?	שחמץ שלך-אסור, של יהודים אחרים מותר? קמ"ל
אז אולי יסתיר או יקבל מגוי?	אולי מדובר בגוי שאינו שכן או שלא נתון למחרת	יש פסוק-לא
הפסוק לא ימצא -אוסר אפשרות זו.	אבל מהיכן לומדים שאין לקבל משכך או מגוי שנתון למחרת?	ימצא בבתיכם שגם זה אסור.
אז אולי בבית אסור	יש פסוק-בכל גבולך	מנין שיש לאסור
אבל במקומות אחרים מותר- כגון בורות, שיחין, מערות?	ואולי בסביבת מגורים אסור לקבל מאחרים ושל הקדש ובסביבה שוממת יהיה מותר?	מה שכתוב במגורים על סביבה שוממת וההיפך?
לומדים גזירה שווה מהמילים שאר	שאר בבית עובר על בל יראה	
בביתם-כתוב שאר לא ימצא...ונאמר שאר בסתם מקום -לא יראה...שאר	וכן בל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות-אותו דין חל בגבולין (סביבה שוממת, סתם מקום).	

אב"י שאור בגבולין אסור לראות שלך
 אבל מותר לראות של אחרים ושל הקדש, כך בסביבת מגורים את שלך אסור לראות אבל מותר לראות של אחרים או של גבוה.
 אולי מדובר בגוי שאינו שכן או שלא נתון למחרת יש פסוק-לא שואלים לפי **אב"י**
 אבל מהיכן לומדים שאין לקבל משכך או ימצא בבתיכם המרות וכו' זה יש מגוי שנתון למחרת? שגם זה אסור. לא מתאים? להפוך.

רבא	הסבר רבא -מדובר על הרישא	רבא
אין חמץ ששייך לך-אין לראות, אבל מותר לראות חמץ ששייך להפוך לאחרים או להקדש וכן גוי שאינו במרתך, או שאינו שכן.	המשך דברי רבא -מהיכן לומדים שואלים- רבא	תשובת הגמרא
יודעים שמותר לראות חמץ של גוי שכן בחצר, או חמץ של גוי שנתון למחרת?	מהפסו ק לא ימצא. התנא מחפש היתרים ומביא פסוק לאיסורים? רבא	כתובה המילה רבא -פנימים.
כתוב-אולי יסתיר או יקבל מגוי?	שואלים הרי כתוב קודם תשובה-אם קיבל אחריות אסור	
הפסוק לא ימצא -אוסר אפשרות זו.	מותר לראות של אחרים ושל הקדש? אסור, אם לא קיבל אחריות מותר לקבל מגוי.	
כפי דברי רבא לבני מחוזא	שואלים-זה נכון למי שאומר תשובה-זה שונה	
תבערו חמץ של הצבא מביתכם, כי יש לכם אחריות על גביה	דבר גורם לממון=ממון, למי שאומר דבר גורם לממון=ממון מה התשובה?	כי כתוב-לא ימצא

תוספות מסכת פסחים דף ה עמוד ב

לחלק יצאת - מדקרי לה אב מלאכה ועוד אומר רב"א דלמ"ד ללאו יצאתה לא היה אסור ביום טוב כיון דאין שם מלאכה עליה.
 לא אמרינן מתוך - דאי אמרינן מתוך שרי אף על גב דבעינן צורך היום קצת הכא מה שמבער היו צורך.
 אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה - הקשה הרב ר' יעקב דאורליי"ט נש דהכא לא מצריך תרי קראי למעוטי נכרי וגבוה דמחד ד ממעטין תרוייהו אף על גב דתלתא לך כתיבי ובפ' כל שעה (לקמן כג.) משמע דצריכי כולה ובמנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סד. ושם) קאמר תרי עריסותיכם כתיבי חד למעוטי נכרי וחד למעוטי הקדש ומיהו בספרים מדויקים גרס חד כדי עריסותיכם פירוש כשיעור עיסת מדבר וחד לעיסת הקדש וכן נראה דבראשית הגז (חולין קלה): דרשינן מעריסותיכם כדי עיסתכם.
 משום דכתיב לך לך תרי זימני - פ"ה כיון דמיתר לך שדייה אלא ימצא וקשה לרשב"א דמיתורא דלך גופיה אפילו בלא [לא] ימצא מצינו למעוטי נכרי שכיבשתו ואור"י דאי לא מלא ימצא מלך לא ממעטין נכרי שכיבשתו דהוא נמי לך חשיבא וה"א דאתי לדרשה לא חריגא אבל השתא דשדינא אלא ימצא ממשעותיה ממעטין נכרי שכיבשתו דלא ימצא לך משמע אפילו במצוי בעינא לך אבל עוד קשה לו כיון דשדינא אלא ימצא אמאי איצטרך ליה לעיל למדרש מה שאור האמור בגבולין וכו' אף שאור האמור בביתם שלך אי אתה

חלק א'-ב' במסכת פסחים דף ה' עמוד ב'

תנו רבנן: שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם מה תלמוד לומר? והלא כבר נאמר לא יראה לך שאר [ולא יראה לך חמץ] בכל גבולך. לפי שנאמר לא יראה לך שאר - שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרי - תלמוד לומר לא ימצא. אין לי אלא בנכרי שלא כיבשתו, ואין שרוי עמך בחצר. נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מניין? תלמוד לומר לא ימצא בבתיכם. אין לי אלא שבבתיכם, בבורות בשיחין ובמערות מניין? תלמוד לומר: בכל גבולך. ועדיין אני אומר: בבתיכם - עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרי. בגבולין - שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. מניין ליתן את האמור של זה ושל זה בזה? תלמוד לומר: שאר שאר לגזירה שוה. נאמר שאר בבתיכם - שאר לא ימצא בבתיכם ונאמר שאר בגבולין - לא יראה לך שאר. מה שאור האמור בבתיכם - עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרים, אף שאור האמור בגבולין - עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרים. ומה שאור האמור בגבולין - שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, אף שאור האמור בבתיכם - שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה.

אמר ר' און לי אלא בנכרי שלא כיבשתו ואין שרוי עמך בחצר, נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מניין? תלמוד לומר: לא ימצא. - כלפי לוייא? - אמר אב"י: איפוך. רבא אמר: לעולם לא תיפוך, וארישא קאי. שלך אי אתה רואה - אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, אין לי אלא בנכרי שלא כיבשתו ואין שרוי עמך בחצר, נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מניין? תלמוד לומר לא ימצא. - והאי תנא מיהדר אהיתירא ונסיב לה קרא לאיסורא? - משום שנאמר לך לך תרי זימני. אמר ר' יובל יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים - תלמוד לומר לא ימצא. הא אמרת רישא: שלך - אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה! - לא קשיא; הא - דקביל עליה אחריות, הא - דלא קביל עליה אחריות. כי הא דאמר להו רבא לבני מחוזא: בעירו חמירא דבני חילא מבתיכו, כיון דאילו מיגבב ואילו מיתבי - ברשותיכו קאי ובעיתו לשלומי - כדילכו דמי, ואסור. - הניחא למאן דאמר: דבר הגורם לממון - כממון דמי. אלא למאן דאמר: לאו כממון דמי, מאי איכא למימר? - שאני הכא, דאמר לא ימצא. איכא דאמר: הניחא למאן דאמר דבר הגורם לממון לאו כממון דמי -

רש"י מסכת פסחים דף ה עמוד ב
 שמע מינה - מדלא נפקא ליה דהאי יום הראשון ערב יום טוב הוא, אלא משום דאסור להבעיר ביום טוב - שמע מינה סבירא ליה כר' יהודה, דאמר לקמן בפרק כל שעה (כא, א, וכו, ב) אין ביעור חמץ אלא שריפה, וילף לה מנותר, דאי השבתתו בכל דבר סבירא ליה - לוקמיה ביום טוב, ויבערנו בדבר אחר, יאכילנו לכלבים או ישליכנו לים.
 ושמע מינה - מדקאמר שהוא אב מלאכה - סבירא ליה כר' נתן, דאמר: הבערה לחלק יצאתה, דתניא (שבת ע, א): הבערה ללאו יצאתה, שהיתה בכלל לא תעשה כל מלאכה חזר והוציאה מכללו, ופרט בה לאו לעצמה, לומר לך שאינה במיתת בית דין כשאר מלאכות אלא בלאו זה לבדו, ר' נתן אומר: לחלק יצאתה, שלא תאמר העושה ארבעה או חמשה אבות מלאכות בשוגג בשבת אינו חייב אלא אחת, דהא חד לאו איכא בכלולה וחד כרת - לפיכך פרט בה בפני עצמה, להקיש אליה, מה היא מיוחדת שהיא אב מלאכה וחיובין עליה לעצמה כו', אלמא: לר' יוסי לאו אב מלאכה היא.
 והלא כבר נאמר ולא יראה לך שאור בכל גבולך - הרי בתיים במשמע.
 לפי שנאמר ולא יראה לך - דמדכתב לך משמע מינה: שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה בגבולין של אחרים, כגון נכרי ושל גבוה, אם הקדישם לבדק הבית.
 יכול - נלמוד ממקרא זה שיטמין את שלו ביד שלא יראנו ודו, דהא לא יראה כתיב. ויקבל פקדונות מן הנכרי - דהא כתיב לך.

תוספות מסכת פסחים דף ה עמוד ב

לחלק יצאת - מדקרי לה אב מלאכה ועוד אומר רב"א דלמ"ד ללאו יצאתה לא היה אסור ביום טוב כיון דאין שם מלאכה עליה.
 לא אמרינן מתוך - דאי אמרינן מתוך שרי אף על גב דבעינן צורך היום קצת הכא מה שמבער היו צורך.
 אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה - הקשה הרב ר' יעקב דאורליי"ט נש דהכא לא מצריך תרי קראי למעוטי נכרי וגבוה דמחד ד ממעטין תרוייהו אף על גב דתלתא לך כתיבי ובפ' כל שעה (לקמן כג.) משמע דצריכי כולה ובמנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סד. ושם) קאמר תרי עריסותיכם כתיבי חד למעוטי נכרי וחד למעוטי הקדש ומיהו בספרים מדויקים גרס חד כדי עריסותיכם פירוש כשיעור עיסת מדבר וחד לעיסת הקדש וכן נראה דבראשית הגז (חולין קלה): דרשינן מעריסותיכם כדי עיסתכם.
 משום דכתיב לך לך תרי זימני - פ"ה כיון דמיתר לך שדייה אלא ימצא וקשה לרשב"א דמיתורא דלך גופיה אפילו בלא [לא] ימצא מצינו למעוטי נכרי שכיבשתו ואור"י דאי לא מלא ימצא מלך לא ממעטין נכרי שכיבשתו דהוא נמי לך חשיבא וה"א דאתי לדרשה לא חריגא אבל השתא דשדינא אלא ימצא ממשעותיה ממעטין נכרי שכיבשתו דלא ימצא לך משמע אפילו במצוי בעינא לך אבל עוד קשה לו כיון דשדינא אלא ימצא אמאי איצטרך ליה לעיל למדרש מה שאור האמור בגבולין וכו' אף שאור האמור בביתם שלך אי אתה